

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/2065	01 september 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 44/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen één (1)	Bezoekadres Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	Doorkiesnummer 070 - 318 8004
----------------------------	---	---

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/2065 d.d. 01 september 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGEDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

44/95

(Afgesloten 311400B AUG 1995)

Conclusie/voorzicht

De bereidheid van de Bosnisch-Servische president Karadzic om te onderhandelen op basis van de Amerikaanse vredesvoorstellen en om nauwer samen te werken met zijn voormalige rivaal, de Servische president Milosevic, is opmerkelijk. Deze ontwikkeling kan een bevestiging vormen van eerdere vermoedens dat Milosevic Karadzic in een eerdere "paleiscoup" heeft gedwongen zijn opstelling nauwer met de Servische president af te stemmen.

Tegen de achtergrond van eerdere Bosnische bezwaren tegen het Amerikaanse voorstel, maar ook van de recente VN- en NAVO-aanvallen op Servische stellingen als vergelding van beschietingen op Sarajevo, is te verwachten dat de Bosnische autoriteiten zich vooralsnog minder bereid zullen tonen tot onderhandelingen met de Serviërs.

De mogelijke vervroeging van de parlementsverkiezingen in Kroatië kan een poging van de Kroatische president Tudjman zijn om profijt te trekken uit de militaire successen in de Krajina en kan tevens worden gezien als een indicatie dat hij vooralsnog geen militaire actie in oost-Slavonië overweegt.

Bosnië-Herzegovina

De Bosnisch-Servische president Karadzic heeft in het Bosnisch-Servische parlement gepleit voor aanvaarding van het vredesvoorstel dat door Amerikaanse diplomaten de afgelopen weken is voorgelegd aan vrijwel alle bij het Bosnische conflict betrokken partijen. Vervolgens heeft het parlement in beginsel ingestemd met een vredesregeling op basis van het Amerikaanse initiatief. Tevens heeft het zich uitgesproken voor normalisering van de betrekkingen met "Joegoslavië"; in dat kader zou een gezamenlijk Bosnisch-Servische en "Joegoslavische" delegatie moeten worden gevormd om met de internationale gemeenschap te onderhandelen. Inmiddels is aangekondigd dat er inderdaad een dergelijke gemengde delegatie zal worden gevormd. Daarvan zullen naast Karadzic en de Bosnisch-Servische opperbevelhebber Mladic ook het hoofd van de Servisch-Orthodoxe Kerk deel uitmaken. Van Servische zijde zal in ieder geval de Servische president Milosevic lid van de delegatie zijn; naar

verluidt zou hij zelfs het hoofd van de afvaardiging zijn en in geval van onenigheid de beslissende stem hebben.

Hoewel Karadzic reeds eerder had aangegeven dat het Amerikaanse voorstel in zijn visie positieve elementen bevat, had hij zich nog niet eerder openlijk uitgesproken voor een vredesregeling op basis van dit voorstel. Ook de oproep van het parlement, die gezien de dominante invloed van Karadzic met diens instemming moet zijn gedaan, voor een verzoening met Milosevic is opmerkelijk, gezien de langdurige conflicten tussen beide politici over de in het Bosnische conflict te volgen koers. Vermoedelijk houdt dit mede verband met eerder gemelde geruchten dat Mladic in samenwerking met Milosevic een poging heeft gedaan Karadzic te dwingen zich te richten naar de politieke richtlijnen van Milosevic. Naar alle waarschijnlijkheid zouden Mladic en Milosevic er de voorkeur aan geven Karadzic volledig van het toneel te verwijderen. Dit is vermoedelijk onmogelijk gezien de populariteit van Karadzic onder met name het politieke establishment in Pale en binnen de invloedrijke Servisch-Orthodoxe kerk. De positieve opstelling van Karadzic ten aanzien van de vredesvoorstellen en de vorming van een gemengde delegatie lijken een bevestiging van de geruchten omtrent een "paleiscoup" tegen Karadzic, waarbij deze weliswaar in functie wordt gelaten, maar is gedwongen zich in de toekomst méér te richten naar de instructies van Milosevic c.s.

Overigens is juist van Bosnische zijde de afgelopen dagen bezwaar aangetekend tegen het Amerikaanse voorstel. Zo heeft de Bosnische president Izetbegovic reeds herhaaldelijk onderstreept dat het voorstel onaanvaardbare elementen bevat, overigens zonder verder in detail te treden. Het afgelopen weekeinde heeft ook de opperbevelhebber van de Bosnische strijdkrachten, Delic, stelling genomen tegen het Amerikaanse voorstel, dat hij aanduidde als een "onsamenhangend idee". Hij onderstreepte in het voorstel geen enkele aanleiding te zien om zijn troepen te bevelen de strijd te staken. Deze opstelling van Izetbegovic en Delic is opmerkelijk, omdat in een eerder stadium de Bosnische premier Silajdzic had aangegeven wél positieve elementen in het Amerikaanse plan te zien.

Op 28 augustus heeft een aantal granaten in het centrum van Sarajevo enkele tientallen burgers gedood en eveneens een groot aantal gewonden veroorzaakt. VN-woordvoerders hebben inmiddels verklaard dat Bosnische Serviërs voor deze terreurdaad verantwoordelijk zijn geweest. Als reactie hebben vervolgens NAVO-vliegtuigen en artillerie van de Snelle Interventiemacht van UNPROFOR vuur uitgebracht op Bosnisch-Servische stellingen, niet alleen rond Sarajevo, maar ook elders in Bosnië-Herzegovina. Doel is, volgens een schrijven van UNPF-bevelhebber Janvier aan Mladic, de status van Sarajevo, Tuzla en Gorazde als "Veilige Gebieden" af te dwingen. In dat kader lijkt met name te worden gepoogd het Bosnisch-Servische luchtverdedigingssysteem aanzienlijk te verzwakken. Vooralsnog heeft Mladic aangegeven niet bereid te zijn de Servische zware wapens rond Sarajevo terug te trekken.

Bosnisch-Servische bronnen hebben de Moslims verantwoordelijk gesteld voor de beschieting op Sarajevo en erop gewezen dat de Bosnische regering groot voordeel heeft behaald uit de beschieting. Denkbaar is dat die beschieting, zo er al politieke overwegingen aan ten grondslag hebben gelegen, een Bosnisch-Servische poging betrof om het vredesproces verder te compliceren. Ook kan het gaan

om een protest van radicaal-nationalistische zijde tegen de aanvaarding door Karadzic c.s. van het Amerikaanse vredesplan. Tegen die achtergrond is het opmerkelijk dat Karadzic ook ná de reactie van VN- en NAVO-zijde heeft verklaard kansen te blijven zien voor constructief vredesoverleg.

[REDACTED] in Bosnië-Herzegovina meldt dat Bosnische strijdkrachten de afgelopen dagen in toenemende mate beschietingen hebben uitgevoerd op Servische stellingen in de Majevisa-heuvels (ten noordoosten van Tuzla). Bovendien zijn er aanwijzingen dat dienstplichtige militairen in de kazernes in Tuzla worden uitgerust met nieuwe wapens van onbekende herkomst. Deze berichten wijzen erop dat het Bosnische leger in de nabije toekomst nieuwe pogingen wil ondernemen om haar posities in de Majevisa-heuvels te verbeteren. Voor de hand ligt dat deze pogingen zich met name zullen concentreren op de verbindingstoren bij Stolice. Zoals bekend hebben Bosnische troepen begin dit jaar eveneens pogingen gedaan de Servische posities in het Majevisa-gebergte aan te tasten, echter zonder daarbij opmerkelijke terreinwinst te boeken. De Stolice-toren werd in het verleden door Serviërs gebruikt voor verbindingsdoeleinden, maar is de laatste tijd voorzover bekend niet gebruikt.

Vorige week is in het "beveiligde gebied" rond Gorazde een basis van (Britse) UNPROFOR-militairen aangevallen door een dertigtal leden van de Bosnische strijdkrachten, ondersteund door mortieren. Deze aanval werd door de Britse militairen afgeslagen, waarbij aan Bosnische zijde twee doden vielen. Aard en omvang van de Bosnische operatie maken het waarschijnlijk dat deze is goedgekeurd door de plaatselijke militaire autoriteiten. Naar alle waarschijnlijkheid houdt deze verband met de aftocht van de Britse militairen uit Gorazde en had zij tot doel te voorkomen dat de wapens en andere uitrusting van het Britse UNPROFOR-element zou worden teruggetrokken uit Gorazde of in handen van de Bosnische Serviërs zou vallen. Overigens hebben inmiddels alle Britse militairen de enclave verlaten.

[REDACTED] in Bosnië-Herzegovina maken melding van vervolging van Serviërs in de door Moslims gedomineerde stad Kakanj (ten noordwesten van Sarajevo). Leden van de paramilitaire Moslim-organisatie "Zwarte Zwanen" hebben hier Serviërs uit hun huizen verdreven of hen gedwongen woonruimte ter beschikking te stellen aan Moslim-vluchtelingen uit andere delen van Bosnië-Herzegovina, onder meer uit Srebrenica. De betreffende Serviërs gaven aan geen vertrouwen te hebben in de Bosnische politie, die volgens hen niets doet om de "Zwarte Zwanen" tegen te houden. Dit vormt één van de weinige meldingen waarin Moslims etnische minderheden vervolgen in de door hen gedomineerde steden. Vermoedelijk gaat het bij de gemelde gebeurtenissen in Kakanj om (spontane) vergeldingsacties voor de verdrijving van Moslims uit andere delen van Bosnië-Herzegovina. Een grootschalige verdrijving van leden van andere etnische groeperingen staat haaks op het streven van de Moslims naar behoud van een multi-etnische staat in Bosnië-Herzegovina.

Overigens werd in het betreffende verslag onderstreept dat in Kakanj nog dagelijks vluchtelingen uit Srebrenica en Zepa aankomen. Deze hebben zich na de verovering van die steden in de bossen verborgen en zijn er kennelijk in geslaagd het Bosnisch-Servische gebied ongezien te doorkruisen. Deze melding kan erop wijzen dat een groter aantal Moslims dan tot nu toe werd aangenomen de oostelijke enclaves heeft weten te ontvluchten.

Kroatië

De Kroatische president Tudjman heeft gezinspeeld op vervroeging van de parlementsverkiezingen, die in het voorjaar van 1996 zouden moeten worden gehouden. Volgens Tudjman zouden de verkiezingen wellicht reeds tegen het einde van dit jaar kunnen plaatsvinden. Vermoedelijk wil Tudjman, wiens partij HDZ in het huidige parlement aanvankelijk over een ruime meerderheid beschikte, maar die na enkele afsplitsingen slechts iets meer dan de helft van het aantal zetels bezet, op deze wijze gebruik maken van zijn grote populariteit na de recente verovering van "Servische" gebieden door de Kroatische strijdkrachten (HV). Overigens zou vervroeging van de parlementsverkiezingen naar eind dit jaar ook een indicatie kunnen zijn dat Tudjman vooralsnog niet wil overgaan tot een militaire operatie tegen het resterende "Servische" gebied in Kroatië, te weten oost-Slavonië. Een dergelijke operatie zou immers kunnen leiden tot een escalatie van de strijd, met inbegrip van een openlijk conflict met "Joegoslavië", en een groot aantal slachtoffers, ook aan Kroatische zijde, met zich meebrengen. Dit zou Tudjman aan de vooravond van eventuele verkiezingen slecht uitkomen.

De Kroatische regering heeft aangekondigd dat de oliepijpleiding door de voormalige Sector Noord binnen enkele dagen zal worden heropend. Inmiddels is een reguliere treinverbinding tussen Zagreb en Split hersteld. De Kroatische televisie zendt sinds enige tijd eveneens uit vanuit Knin, tot voor kort de hoofdstad van de "Servische" republiek in Kroatië. Met deze maatregelen wil de Kroatische regering kennelijk niet alleen het herstel van haar soevereiniteit over de voormalig Servische gebieden onderstrepen, maar ook aangeven dat er van een "Servische dreiging" in de voormalige Sectoren geen sprake meer is.

Sinds enkele dagen weigeren de Kroatische autoriteiten Moslims, die door de Bosnische Serviërs zijn verdreven uit Banja Luka en via de Sava naar Kroatië zijn gevlucht, de toegang tot het land. Etnisch-Kroatische vluchtelingen uit deze regio worden daarentegen nog steeds toegelaten. Vermoedelijk willen de Kroatische autoriteiten met deze maatregel eerdere uitlatingen onderstrepen dat het hen aan middelen ontbreekt om nog meer vluchtelingen te herbergen. Het weigeren van Moslims uit Bosnië-Herzegovina zal echter naar verwachting de reeds bestaande spanningen tussen Kroaten en Moslims in dat land verder aanwakkeren.

Vorige week is melding gemaakt van een uitgebreide discussie tussen een groep Kroatische militairen en tenminste één Kroatische generaal op het busstation van Gospic (centraal-Kroatië). De aanleiding hiertoe was dat de betreffende Kroatische militairen weigerden te strijden in Bosnië-Herzegovina. Naar verluidt is de betreffende militairen toegezegd dat zij niet verder zouden worden ingezet dan de omgeving van Drvar. Dit incident vormt voor zover bekend de eerste aanwijzing van relatief grootschalig verzet in de HV tegen de inzet van reguliere Kroatische eenheden in Bosnië-Herzegovina. Naar alle waarschijnlijkheid zullen nieuwe HV-operaties ter ondersteuning van militaire acties in Bosnië-Herzegovina hierdoor bemoeilijkt worden.

De secretaris van de ministerraad van de Krajina, de (restanten van de) "Servische Republiek" in Kroatië, heeft ten overstaan van [REDACTED] toegegeven dat er problemen zijn met betrekking tot de gezagsverhoudingen in oost-Slavonië. Hij stelde dat de overheden aldaar het

gezag van premier Babic, de "officiële" regering van de Krajina, niet erkennen en in de praktijk de richtlijnen van Milosevic opvolgen. De afgelopen maanden was in toenemende mate sprake van verdeeldheid tussen oost-Slavonië en de rest van de Krajina, omdat de lokale overheden in oost-Slavonië, dat aan "Joegoslavië" grenst en daarmee van oudsher goede betrekkingen onderhoudt, bezwaar maakten tegen het feit dat de regering van de Krajina toenadering zocht tot de Bosnische Serviërs. Hoewel Babic c.s. zeker pogingen zullen blijven doen om zich te presenteren als de legitieme regering van de Krajina en dus ook van oost-Slavonië, zal daartegen bezwaar blijven bestaan van de kant van "Joegoslavië" en de lokale autoriteiten in oost-Slavonië. Deze staan onder leiding van oud-premier Mikelic en oud-president Hadzic, van wie met name eerstgenoemde goede betrekkingen blijft onderhouden met Milosevic.

is ook meegedeeld dat op korte termijn een soort "tegenregering" zal worden gevormd in oost-Slavonië, waarin met name Hadzic een belangrijke rol zal spelen. Daarbij werd onderstreept dat deze "regering" op korte termijn onderhandelingen wil beginnen met de Kroatische regering over herintegratie van (het restant van) de Krajina in het Kroatische staatsverband. Het zogenaamde Z-4 plan van vorig jaar werd daarbij een aanvaardbaar uitgangspunt genoemd. Deze melding onderstreept dat de leiders van oost-Slavonië, zonder enige twijfel onder invloed van Milosevic en de recente Kroatische militaire successen in de Krajina, positiever staan ten opzichte van een eventueel compromis met Kroatië dan de regeringen van de Krajina. De vraag is echter in hoeverre Kroatië daartoe bereid is. Zo heeft de Kroatische regering inmiddels aangegeven dat het Z-4 plan, dat onder meer gebaseerd is op beperkte autonomie van bepaalde delen van de voormalige Sectoren Zuid en Noord (maar niet van Oost) niet meer actueel is. Bovendien blijft de vraag in hoeverre Servische leiders, met inbegrip van Milosevic en Hadzic, bereid zullen zijn tot een compromis met betrekking tot Sector Oost en met name inzake de controle over de stad Vukovar, waar voor zowel Serviërs als Kroaten veel prestige op het spel staat.

Servië/Montenegro

De leider van een van de belangrijkste "Joegoslavische" oppositiepartijen, Djindjic, heeft de "Joegoslavische" regering opgeroepen de verdediging van de Bosnisch-Servische republiek (RS) openlijk tot een staatsbelang te verklaren. Hij stelde dat de onduidelijkheid op dit punt de (Bosnische) Kroaten en Moslims heeft gestimuleerd tot een agressieve politiek en zei te verwachten dat de oorlog in Bosnië-Herzegovina zal stoppen als de "Joegoslavische" leiding onderstreept bereid te zijn de RS te verdedigen. Daarmee levert Djindjic impliciet kritiek op de terughoudende opstelling van Milosevic in de Bosnische oorlog. Zijn uitspraken geven eens te meer aan dat de gematigde Servische oppositie waartoe Djindjic behoort, die zich in het buitenland presenteert als een democratisch alternatief voor Milosevic, in de praktijk vaak een nog nationalistischer koers voorstaat dan de Servische president.